

דיינא פאלקסבלאט

אונפארטייטישע פארטיי - נאציאנאל-סאציאל-דעמאקראטישע פארטיי - צייטונג

Nr. 159/1454 Łódź, Poniedziałek, 9 lipca 1928 r. זעקסטער יאהרגאנג

24-71. טעל. פערטריקאווער 21, לאדז, פערטריקאווער 21, טעל. 24-71. Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

ליבעראליזם לעבט דורך שווערע צייטען זאגט לאיד דזשארדזש אויף דער אינטערנאציאנאלער ליבעראלער

די לופט-פליהער ביי ווילהעלם'ען גרויסע אונצופרידענהייט פון ווייזע. בערלין, 8 (ספ. טעל.) די לופט-פליהער קעגן אונזערע, וועלכע זענען אריבערגע- פלויגען דעם אטלאנטישען אקעאן פון אמעריקא קיין אמעריקא, האבען בעזונדער דעם עקסטרעם ווילהעלם'ען און דאָרף, דער ראָזנער ווייזע האָט אַ רויסערשען אַזאַ אונזערענעווייזע, אַז דער קעג- נער שטאַטראַט האָט פּעשלאָסען אַפּערופּען די פּייערונגען, וואָס האָבען געוואָלט פאַרקומען לכּבֿוד די פליהער.

האָמאָניסטישע פּערשונעווערונג גרויסע אַרעסטען אין רומעניע.

ביקאַרעשט, 8 (ספ. טעל.) אין גאַלדאָ אין ענדעקט געוואָרען אַ גרויסע קאָמוניסטישע אַרעסטאציע. 200 פּערזאָנען זענען אַרעסטירט, אַ חוץ דעם איז ענדעקט געוואָרען, אַז אין טורמע ביי פּאַלעשטי האָבען די אַרעסטירטע איינגעפאַר- דענט אַנאַסטאַס אין שולע, וועלכע פּלעגט בע- קומען דיטערטור פון מאַסקווע. די פּראָפּאַגאַנדע איז געפיהרט געוואָרען אויך צווישען מיליטער.

נאָד יאהרען ענדעקט אַ שווער פּערברעכען.

ריגע, 8 (א.ו.ו.) די לאַטווישע מאַכט האָט אַרעסטירט דעם ליטענישען קאַפּאַרין. איהם ווערט פאַרגעוואָרפֿען, אַז בעת'ן קריג האָט ער פּערגעוואָל- טיגט דאָס מידעל אַלעקסאַנדראַ פ. וואַלדער און כדי פּטור צו ווערען פון פּערברעכען האָט ער בע- שולדיגט דאָס מידעל און איהר מוטער אין שפּאַן- נאָש און האָט זיי צושטעלן.

"הראסיז" פערשפארט אין אייז דייטשע עקספּעדיציע רעוויגירט.

סאַרעוואָרען אונזערענעווייזע און דייכזינגיקייט. בערלין, 8 (ספ. טעל.) פון האַמבורג האָט געוואָלט אַרויספאַהרען אַ שיף פון דער האַמבורג- אַמעריקאַ-ליניע מיט דעם בעקאַנטען לופט-פליהער אודעס, כדי אַנטוויקלונגען פון דער רעסונס- אַקציע. פאַר דער מאַנשאַפט פון „איטאַליאַ" די שיף וועט אָבער נישט אָפּפאַהרען, ווייל די ווע- טער-בעדינגונגען אויף שפּיטצער'ג'ן זענען נישט קיין גונסטירע.

גרויסע האנצעסיע אין רוסלאנד בעקומט אַ דייטשע פירמע.

מאָסקווא, 8 (ספ. טעל.) די סאָוועטישע פּלעטער שרייבען ווער פיל ווענען ניימס קאָנצעס- יאָנסטאַטאָן, וואָס די סאָוועטישע האָבען געשלאָסן מיט דאָרף דיטשער פירמע „אַלעקסאַנדראַ" אויף דורכפירונגען אַ רייה בוראַרפּייטען, ווי וואַר- נונגען, פאַבריקס-געבירדעס, באַהנגען און אַנד. די פירמע האָט זיך פּערפליכטעט אַריינצופירען קיין רוסלאַנד אַ פּערזענלעכע קאָפיטאַל.

סאָוועטישע קויפּען ברויט אין איסלאנד. אומגערעטעניש אין אַ רייה קרייזען.

מאָסקווע, 8 (ספ. טעל.) עס איז שוין קלאַר, אַז די קרייזען גאָנאָס, מאַרינאָל, אָדעס, מעליטאָפּאָל, בערסאָ, דאַנער-קרייז, קובאַנער און סטאַוּפּאָפּאָלער זענען געטראָפּען פון אומגערעטע- ניש. עס זענען נויטיג נאָך 300 טאָן תבואה אויף הערשט-ווייזע.

די סאָוועטישע האָבען איינגעקויפט אויף דער לאַנדאָנער בערזע 30 טויזענד טאָן קאַנאָדער ווייץ פאַר 375 טויזענד פונט שטערלינג. תיכף האָבען די פרייזען אויף ברויט גענומען שטייגען. אין ראַטערדאַם ווערט געלאָדעט 50 טויזענד טאָן קאַנאָדער ווייץ.

לאַנדאָן, 8 (ספ. טעל.) דאָס האָט זיך גע- עפענט די אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענץ פון די ליבעראַלע און דעמאָקראַטישע פאַרטייען פון ענד- לאַנד, פראַנקרייך, דייטשלאַנד, בעלגיע, דענעמאַרק, פּוילאָנד, האַלאַנד, פּוילען, שוועדען און שווייץ. דער פאַרטייער קאָפּה און האָט בעגרייט די דעלע- גאַטען און ווער „נייטשנער הייבאַט" (ענגלאַנד) לאַיד דזשארדזש האָט אויפגענומען די דעלעגאַטען מיט אַ פּרשיטק, בעה וועלכען ער האָט געוואָלט, אַז דער ליבעראַלער לעבט דורך שווערע צייטען.

אויף דער שלום-וועג פון דער קאָנפערענץ האָט פראָם. באָן געהאַלטען אַ גרויסען פאַרשאַן ווענען ליבעראַלעס און זיין בעזיהונג צום פאַשיס- און פאַלשעוויזם. דער ליבעראַלער, האָט ער גע- זאָגט, לירט פון אַ גרויסען פעהלער: עס פעהלט איהם הוצפה. אַנדערש איז מיט ווינע גענוער. דאָס פאַשיסטישע איטאַליע גרויסט זיך דערמיט, וואָס איהרע באַהנגען נעהט נוס. אָבער די ראָזנע באַר- גען האָט געפויט דער ליבעראַלער. סאָוועטיש-רוס- לאַנד ברויט קאָפיטאַל צו דערנעהרען די אַר- בייטער, דעמאָלשען קאָפיטאַל, וועלכען עס האָט געשאַפּען דער ליבעראַלער. דער ליבעראַלער האָט צושטעמטעט ריפּעראַלע אַרדנונג, האָט געשאַפּען אַ פּעלד פאַר פּרוואַטאָיזירטעס און פּרוואַט- אינדיאַטריע, ער האָט גענויבט דורך פרייהייט און פרייע קאָנקורענץ צו בעניגסטענען די אַרבייט- פרייר און דעם פראַגנעס.

צום סוף האָט זיך פראָם. באָן אַרויסגעוואָגט פאַר דעמאָקראַטישען קאָפיטאַל, וועלכער גיט דעם קאָנסומענט ביליגע פרייזען, דעם אַרבייטער אַנשטעלנדיגע לוינען און דעם אונטערנעהמער אַר- שטענדיגע ריוויזם.

יטורעם-כוואליע איבער מורח-פרייסען.

קעניגסבערג, 8 (א.ו.ו.) די גרויסע שט- דעם-כוואליע, וואָס האָט זיך פאַריבערגעטראָגען איבער פּוילען, האָט נישט אויסגעמיטען אויך מורח- פרייסען. איבער'ן גאַנצען געביט איז פאַריבער אַ געוואָלטיגער שטורעם, וועלכער האָט אָנגעטון פיל שאַדענס. אין דער געגענד פון הייליגענבאָי און גאַלדסטאָף זענען פיל הייזער פּערגריכטעט געוואָרען; פיל ביימער זענען אַרויסגעריסען געוואָרען מיט די וואַרצלען. פאַלענדיג אויף די טעלעגראַפּען-דראַה- טען, האָבען די ביימער אין אַ סך ערטער איבער- געריסען די ליניעס.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאַרבן אונזער לאַנגיעהריגער פּערזאָל- טונגס-מיטגליד און מיטגלידער פון אונזער פּערזאָל

נ"ע אברהם מאנעלא

צו דער לוי, וועלכע קומט פאַר דיינא, מאנשאַג, 12 אַ זיגער בייטאָג פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 16, ווערען אַלע מיטגלידער געבעטען פינקטליך צו ערשיינען.

די פערזאָלסטונג פון פראַם. הויז- פערזאָלסטער- פערזאָל אין לאדז.

קאפּע-רעסטאראַז

„בריקמאָל"

פיעטריקאווער 30, טעל. 25-91

עמפּהאַלט צום יעצטיגן ווער-סעזאָן די נוס-בעקאַנטע שמואָקאָפּע

מיטאגען און אווענד-ברייטען

מילכיגע פרישטיקן און אווענד-ברייטען פון 1.80

מיט אַכטונג אינהאַבער ד. בערגהיים.

מיר בעזיצן אויך דעם האַמפּל „MONOPOL" זאָוואָדק 7, טעל. 51-94

געוועזענע

אויף הילינסקי 44

פון זאפּאַרט איבערצו- געבען. צו ערפאָהרען אין וויין געשעפט.

דעכער מאשינאווע

ווערען אָנגענומען אויסצו- ייזען צו ביליגע פרייזען

ג.ג. נאָרדמאַן

29 צעלענאָיאַ 29

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפּסטען מיטגעפיהל

דער פאמיליע פאנטיש

טויט פון זייער וואָן, אונזער געטרייען חבר

נ"ע שמואל

זייט געטרייט

סאלאמאן און איזידאר גרינוואַלד

פּעליציע פערלמאַן.

י"א צ"ג. (י"א). רער יס"א פערסערעסער. רישקסשטע שולען לערנען בלעזן פריז פריז

קורצליך חצט אויטערעסער און, מילהארט
שווישפילער בענ' אדלער און ד

„ניינער פאלקסבליאט“

דער שטורמישער פערלוף פון דער קאנפערענץ,
פון די אמעריקאנער ציוניסטען איז פיטסבורג.

פון די אמעריקאנער ציוניסטען איז פֿיטסבורג.

(א) פריק פון ניו-יארק).

(טען) — אז ענטשטאנען א שטארקער סומעל, מען האט געשרען: „איהר מוזט זיך ענטשולדיגען!“ דר. חייז האט דאן פערלאזען זי מריבווע מיט די הערער: „זי קאנטערענץ זייל מיך נישט אויס-ערען.“ אין גרופע האט פסדר גערופען: „מיר זעלען הערען זיין!“ דעם ריכטער לויט, העלכער האט געפיהרט דאס פרעזיוום, אז ענדליך נע-לונגען צוריקצושטעלען זי ארדנונג און מעגליך מאכען דר. חייז צו פערענדיגען זיין רעדע.

נאכהער האט גענומען דאס הארס לויט ליפ-סק, העלכער האט אין זיין רעדע אויסגעמיטען צו בעריהרען זי אוינערליכע קאמפען, אין דער אכער קאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס האט זיך לענגער אפגעשטעלט אויף דער בעהאנדלונג פון דער נייער ארדנונג, האט האלט ביים ענטשטעהן אין אידיש-ראל. ער האט אויסגעזיידט זיין ציר פירענחטיס מיט דער פאליטיק פון דר. חייזמאן אין דער פראגע פון דער „זידישער אגענץ“.

— אהר דעם נאכטן זעלען און סימפאטיע פון אנגלאנד — האט געזאגט ה' ליפסקי, — קע-נען מיר זיך נישט בעגען, אגאנציוואמע האלטונג גענענאזער ענגלאנד אז אפשר געוואונען בלונע איינצעלהייטען, אבער אלס אגאנלענעמיגער גיי-טעגער שטאנפונקט, וואלט אונז אויפגאקייט געטען א נישט ריכטיגע זאך און א סימן פון קורצזיכטיגקייט.

דער פערזענלעכער פון דעם ארמייסטראָפּע-קאָ-
מיטענט זענען דער סטעינקייט און לעצטען יאהר
אין נאָך אַ סינאָדע-דינער ווער פלעכטער דער
באַסע אָנגענומען געוואָרען צו עקסטרעם מיט אַ
גרויסער מערהייט פֿון 398 געגען 159 שטימען.
די בעקאַנטשאַפֿט פֿון רעוולוטאַר פֿון דער אָפּשטיר
מונג האָט אַרויסגערופֿען אַ שטורמישע אָנזעצ
נאָך דער אָפּשטימונג האָט דער ווייז פֿאַר
געגעבן פֿון דער טריבונע אַנערקלערונג, און זי-
נע פֿעמערקונגען בײַ דער פֿריהערדיגער וועגונג זייע
נען „פֿערזענלעכע פריוויליגיעס“ און „פֿאַרמיאיש-
קייט“ פֿון דער אַרמייסטראָפּע זענען שלעכט גע-
ווען פֿערשטאַנען.

— קיין שום בעריכט פו וועלכען עס איז
ריכטער — האָט געזאָגט דר. גייז — קען נישט
פערמינערען אָדער אויסמעקען ליפסקוים דרייסיג
יעהרגען רעקארד פון אַפּפער און איבערגעגעבענע
הייט פארן ציונים !
דער רעלעגאַט מאָרס סאַמועל האָט איהם און
בערגעריכט פון די ווערטער: — „איצט איז שוין
זו שפעט, פאַרהאַט האָט איהר עס נישט געזאָגט
נעכטען פאַר דער אַבשטימונג איבער דער עהרען-
פּרעזידענטשאַפּט.“

די 31סטע יעהרליכע קאנספערענץ פון די
אמעריקאנער צווייטעם און פיטסבורג האט גע-
בראכט א פולקאמען זיג רעם אפיציעלע לענדער
ליפסקים אנהענגער.

סוף ב'י דער ערשטער פון דער „קאנזע-
סאציע“ האט זיך ארויסגעזעהן, אז עס זענען פאר-
לאפן געהר קנאפע אויסזעכען אויף א פרויליכען
אויסגלייך צווישן דער אפיציעלער אדמיניסטראציע
צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע מיט דער
אפיציעלער אין דאס פארגאמענטאלע שטרייט-פראגען.
סוף דער ערשטער אפטייטונג זענען די זאחלען פון
די פערזענלעכע פון דער קאנסערוועטיווע האט קלאר
געמאכט, אז די אדמיניסטראציע צוועגט א בעדיי-
טענדיגע מערהייט, די פיהרער פון דער ראזניער
מערהייט האבען זיך אבער נאך געוואקסען צו
זעהן. די לעצטע קאנסעקוענצען פון זייער שטאר-
קייט און זענען געווען גרייס אויף הנחות פאר דער
אפיציעלער, כדי קאנסולס און נישט אנהאל-
טענע אויך נאך דער קאנסערווענץ.

די ערשטע קראפט פארשפאנד אין פארגעקומען
ביי די זאגלעך פון פארגעקומען. אנשטאט צו זעהלען
אנערשטע פארגעקומען, אונזערע נעמערע
אונזערע זעהלען עטליכע מיטגלידער און פארגעקומען
אויספירן אלס ערער פארגעקומען און דער קאנ-
פערענץ. אין פארגעקומען זענען אריין: ריכטער וויל-
יאם, ס. רויזיס, אליהו סטאן מארס ראטענבערג,
באקס שולמאן, פרוי סילדערמאן און זייערע
דאטעס פארן מאס העלדן.

פון געבויט פון דער דערפיקאציע קאמיטע
אוי געווען צו יעדן, דאס פון די אנהענגערע דע-
לעגאטע נעהערט 385 צו דער צווייטשער אר-
טאנאציע פון די פראמיניטע שטאטען און 281
צו דער צווייטער פרייער ארטאנאציע, "הרכה" און
צום אדרעס "בני ציון".

ווען לואי ליפסקי איז ערשינען אין זאל, האט
איהם דר. מערהייט געמאכט א שטורמשישן אומ-
ציע, וואס האט געדויערט פונעבען מינוט. הער
ליפסקי האט איינגעלארען דר. סטעפען וויו, און
דעם פיהרער פון דער אפאזיציע ריכטער וויליאם
מק צו פערטנעכטן א פלאץ צו בענען איהם אויף
דער טרובונע. מ'זיך דער מערהייט געבן א פאר-
שלאגען געזארגען אויסזעהעלען לואי ליפסקי אלס

עהרעןפרעוירענט. די אפאָזיציע האָט בענגענעט
דעם דאָזיגען פאַרשלאָג מיט אַ שטאַרקן שווער-
טעסט. ראָבערט שאַלד האָט פאַרגעשלאָגען אויפֿ
צוועההעלן דר. כטעמען ווי אַלס וויעל פֿערזוירער
דר. יוֹי, אָבער, האָט אָפּגעוואָרפֿען דעם פֿאַר-
שלאָג און אַרויסגעפֿירעטן גענען דער אַרמיי
ניסטראַציע מיט אַוועלכע ווערסער ווי „פֿאַרשט-
אישקיס“, „פֿערנליכע פֿרוויליגקייטן“ א. א. ו.ו.
מיט מערהייט האָט אַיבערגעפֿירט דעם רעגנער
מיט פֿאַקטעס־אויסרופֿען. ווען דר. יוֹי האָט גע-
ברויט דעם אויסדרוק: „זוֹזין“ (אומאָנטירט)

דער האַפּ

פאר דעם נישט-געמאכטן שפרונג

מיר האבען זיך שוין געפרעהט, מלמד זכות
געווען און שיער געשטעלט אלס א ביישפיל און
זער לאדער קהלה-פערזענלעכע, וואס האט די
ערשטע זוכה געווען צו געשטיממען א פרעמיע
פארן געסטען ווערק פון דער יודישער ליטערא-
טור.

א קליינדיקייט עפּים - וואָרשע האָט גאָנצ-
טון אַנגער לעדן, און דעם סע'ר'חומר'סען. קאַמ-
גאָלדענעם לעדן האָט געקומט די בכורה...
איז דען נישט געווען קיין סיבה מלמד-זכיה
צו זיין? צו איבערגעהפן זיך, און צו שטעלע-
רען?

אדאז איז עס געווען א סיבה ווען מען
נעמט אין בעטראכט אונזערע געשמאקע קליטור-
פערזענלעכקייטען אין דעם אלגעמיין-עם הארציגען
ניחא פון אונזער היימישע נדבות בית-עלמין און-
טוב-ערוואנדל !

האָבען מיר זיך, פערשטעקט זיך, נעמערט, איבערגעגעבען עס אין דער פּענעליקייט, מהנה בעזען מיט דער פּרעהליכער זייער דעם פּלד-ישראל, ווי איינער זאָגט: אַררובא, זאָל טאָק די וועלט וויסען, אַז אונזערע פּרנסים זענען נישט קיין פּלוצען לאַפּאַזאָנעס, נישט דאָ געזאָכטע, פּערשטעקט קרענק, נאָר - זעהט אַ וואונדער! - עס זענען צווישען זיי אויך דאָ מענטשען מיט קעפּ, און מיט קלעפּקעס אין די קעפּ!

אדומא, זאל די וועלט טאק וויסען. אז
מ'איז נישט אזוי הפקר-פעטישקע, ווי מען איז
זיך משער, און ווי מ'זעהט איז - לא אלמן
ישראל, און די וועלט עקט זיך נאך נישט!
לעבט זיך אבער אים, אז מיר האבען גע-
כאפט די פיש פאר די נעץ, און - וואס נאך
עדער - מיר האבען אויסגעשרינען, האט, איי-
דער די רעוואטאסישע קהלה האט אנגעהויבען

פראכטען פון שפרינגען.
אנשטולייגע תיממות, ווי ווייט דו קאנט
אלץ פערטירען!
עס לאזט זיך דאך גאר אויס, און אויף דער
העצטער זיצונג מן אוועק קהלה פערזאנלעכע
אונגענומען ענזאָרען צו געבען א פרעמיע פון
3000 דאלערס פארן בעסטען הערע א י ש ען
ליטעראַטורעלער פּערזאָנלעכע.

ידידי, נאך דוקא אין העברעאיש.
 אזוי וויל דער רוב „מומחהס" אין אונזער
 קולטור לעבען, אין דעם לעבען פון יידישען פאָלקס-
 מענטש, און טוט זיי פֿעיס!
 איז עס דריי מאָל אַך-אין-וועג!

ערשטנס, אז צו א ניקאליעווסקען סאלאט
קומט אין מיל אריין א לשון קודש'דיגער ווארט:
זו אַנאָפּפּאַל-קלייבער ווערט א קולטיווירער
פֿון העברעאיש, און -
אַנאָפּפּאַל-קלייבער האָט אַרומגעזען צו

דער טערקישער וואונדער.

דאס אפטײלען פון קירכע און שטאט שליסט אב אריי פון טיפע רעפארמען אין טערקיי.

פִּיזָה א. רעוואצקא.

אז טערקיי איז נישט מעהיג פאר וועלכע עס איז טיפע רעפארמען. „מורה בלייבט מורה, און מערב בלייבט מערב.“ טערקיי איז דעריבער איינשטימיג בעטראכט געווארען אלס א האפנונגסלאז קאנקער מענש, וואס שטארבט נישט ענטגלייטג בלויז דער פאר, ווייל די „יהודים“ קאנען זיך נישט פאנאן-דערטייען מיט זיין פערמענען.

ווען מען מעסט די איצטיגע לאגע אין טער-
קיי מיט די דאזיגע אלס איינעווארגעלעטע השגות
קאן מען זי אנדערש, ווי מיט נס נישט ערקלערען.
דאס, וואס קומט איצט פאר אין טערקיי, איז ממש
א האנדער.

דאָרט קומט פאר אַ פאָליטישער וואונ-
דער. אַ לענד וואָס מען האָט נעהאלטען פאר אַר-
נאָניש אונפעהיג צו פראַגרעס, רעפארמירט זיך
אינעווייניג מיט אַ מערקווירדיגער שנעלקייט. קיין
לענד - מיט אַויסנאָהמע אפשר סאָוועט-רוסלאַנד
- האָט פאר די לעצטע פינף-זעקס יאָר נישט
דורכגעמאַכט אַזוי פיל באמת טיפע אינערגלייכע
רעפארמען.

פנים שטאַנדפונקט מ'ן בריה'שאַפּט שיינען
די טערקישע רעפארמען צו זיין א גרעסערער
וואונדער, איידער אלץ, וואס איז אפגעטון געוואָרן
רען אין סאָוועט-רוסלאַנד, ווייל - פערנעסט נישט
- רוסלאַנד האָט דורכגעמאַכט א סאָציאַלע איבער-
קערעניש, וואו די אמאָליגע עקאָנאָמישע בעציהונ-
גען זענען איבערגעדורפֿהט געוואָרען מיט די פיס

במשך דורות האט טערקיי גע'ש'מ'ט אין דער וועלט אלס טימבאל פון אויסטערלישער אָפּגע-שטאַנענקייט. דער טערק גופא האָט זיך אינז גע-מאַלט אלס אַ גאַנץ בעזונדערע בריאה, וואָס לעבט אַנדערש און דענקט אַנדערש ווי מיר. פֿונ'ם מאָן אין ברייטע פֿלוצערען, מיט דעם פֿאַרבינדן טור-גאַן אויפ'ן קאָפּ, מיט דער לאַנגער „נאַרגילע" אין מויל, האָט אינז אָפּגעטיילט אַ טיפּער תּהום, וואָס וועט דוכט זיך קיינמאָל נישט פֿערשטאַנען ווערען, נישט גאָר זיין שפּראַך און זיינע מאָנירען, גאָר זיין גאַנצע לעבענס אױפֿפאַסונג האָט זיך געדוכט צו זיין אין פֿולעם געגענזאץ צו אונזערער.

ווען מען רעדט אויס פאר אן אויסלענדער
דאס ווארט „טעריק“, מאַלען זיך גלייך אין זיין
פאנטאזיע עקזאָטישע בילדער: האַרעמס מיט ריי-
צענדע אדאָליסקען און שטרענגע עונוכען, וואָס
היסען זייער טוגענד. מערגאָדעטע פּאַלאַצען,
אַרומגעשפּיט מיט סודות, פּערשוערונגען און אינ-
טריגעס; מעכטיגע פּאַשאַס מיט קרוימע שווערדען
אַרום דעם ברייטען גארטעל - מיט איין וואָרט אַ
וועלט פול מיט אייגענארטיגקייט און בעזונדערקייט.
די דאָזיגע אַלע בילדער, איינגעזאָפּט פּאַר-
מאָנען און רייע-בעשטייבונגען, האָבען אין די
מעהרטע פון אונז איינגעוואַרעלט דעם גלויבן.

בערענוויטיגע סימפאטיע!
אין — די יידישע ליטעראטור איז ב"ה אזוי
שטארק, פאטענציאנעל ביי דעם איינציגן מא-
מענט, אז די וועט נישט ענטפערען אויפ'ן פאסט
אין פנים, וואס וי האט בעקומען פאנים נעבערדי-
גע אליטעמען ברות-מאן.
מן.

פרעגט א מיושב'דיגען יודען, וועט ער איין
אנקוקען ווי משוגע.

וואָרעם, אויב מ'ויל זיך אינפאָרמירען וועגן
דעם אינטיגען מצב פון דער העברעאישער ליטע-
רשטער, דארף מען זיך מטרירן זיין, און מוזט זיין
צום קוואַל, און דאָן וועט מען זיך קלאַר דערוויי-
טען וואָס דער סטאַל דאַט פון זיך הערען.

סוף, אלא דער פאליטיקער האט געזאגט אז
צו דאסר מען האבען נאך א גרוסערען העב-
רעאיש-ענטוויקסט, ווי דער בעקאנטער דיכטער אורי
צבי גרינבערג, נאך א שטארקערען פאנאטיקער פון
איהם - צי קען מען נאך געפינען? אז עינער קושט
יעדען שאן פון "ארץ", און האלט אין איין שרייען
"עלעמענט! עלעמענט!" אז אין די אויערען גרינצט
טא לאמיר ווע הערען, וואס ער, אורי צבי
גרינבערג דערזעהלט וועגען דעם, "מרמז רחנת"
ער מינע נישט לאדן, נאך תל-אביב) און וועגען
דער נייער העברעאישער ליטעראטור.

דער נאמען וועט זיין אַקאַדעמיק דערשיינענער בראַדער און
אין זיין אַקאַדעמיק וועט זיין אַקאַדעמיק וועט זיין אַקאַדעמיק
כלפי השמים ותשעה, וואס איז איין וועה-אין-
יאה-געשרי, שרייבט ער, צווישען אַנדערע:
די ליטעראַטור אין אַרץ-ישראל איז אַ ניש-
טיגע, אַ ליטעראַטור, בעגרייכען צו אַ בית-עולם
פון און פון אַ ליטעראַטור און אַ פוסטקייט.
אין אַרץ-ישראל איז נישט אַנגעשריבען קיין איין
בעדייטענד ווערק. דער גורל פון אַזא ליטעראַטור
איז דער גורל פון אַ בית-עולם. עס טראַגט זיך
פֿון איהר די אַלמקייט פון אַרכיו-היו, עס איז אַ
ליטעראַטור-פוסטקייט.

ביטערע, הארבע, פערצווייפלעכע ווערטער
זענען עס, און מיר האבען נישט קיין סיבה זיי
נישט צו גלייבען. א צו פערזאנלעכע מענטש
האט זיי פאר זיינע לייענער ארויסגעבראכט, און אויב
מיר האבען זיי דא ציטירט, איז אונזער כונה גע-
ווען צו דערווייזן, אז זיי האבען א שייכות מיט'
בעהענדעלעך ענין.
און דא וועלען מיר אויף אונזער קהלה מלמד-
זכות זיין:

9

זון-אויסגאנג 3.23
זון-אונטערגאנג 7.59

מאנאט

כא

המח תרפ"ח

וואס ווילעז די סאוויעטעז איינפירן ביי אונז איז לאדז?

פון "הויפטשטאב" להאדער, וועלכער האט צו-
זאמען מיט ווייניג חברים אפגעשטעלט קאמערע-
צן אין פערלויף פון נעכטיגען טאג מיט פא-
שטער פון א רייה לאדזער מאנאפאקטור-אי-
דוסטריעלער נאכגען איינקויפן א גרויסען טראג-
ספארט סעקטיר-סחורות טאג רוסלאנד.

די סאוויעטישע פארשטעהער האבען אינפאר-
מירט די לאדזער אינדוסטריעלער, וואס פאר-
אונזער שטאדט.

(1) אין לאדז ווילען שוין ווייניגער עטליכע טאג
די פארשטעהער פון די סאוויעטישע האנדעלס-
מיניסטער, צענטראליזירט און "סארגאד" די ה"ה
לאפן און מארטינאוו, וועלכע זענען געקומען,
בדי אונזערע פארשטעהער, בעזיהאנגען מיט
אונזער שטאדט.

אויסער די דעמאנסטראציע פארשטעהער, איז
עפערנעכטען געקומען קיין לאדז דער פארשטעהער

די רייכע קארירער פון אנאפערסט. פרטים ווענען דעם ארעסטירטען ריי.

סאקראטישע בחילות, ביי וועלכע ער האט גענומען
צו פיסלעך א קאנסע אויף די נאנטע אונטערזאגן
לענדען גלייכצייטיג צו ביסלעך מיט מארפיוס און
מיט לעבעדיגע חוזהם טעכטערלעך.

אז דער פארען אין פויען האט זיך פיסלעך
היי אונטערהויבען צו האקלען אונטער ווייניג פיס,
אז ער געקומען קיין לאדז, וואו ער האט ארויף
געפירט אפאר נישקעריגע טראנזאקציעס.

רייכע און הפנים געווען פון די מענטשען, וואס
האבען נישט קיין ווייפלעך דעריבער און איהם
לאדז פאלד פערמאכט געווארען און ער איז
צוריקגעפארען קיין פויען, דאסמאל אפער שוין
אלס ראצענט פון קראקאוו אונטערהויבען און
אלס פראפעסאר. ער האט זיך אונטערהויבען שרייבען
צו א פרייז א סאכטער, וועלכער האט גראד

(2) מיר האבען שוין מיטגעטיילט, ווענען
ארעסט פון רענטיסט רייס פאר פערשורענע אפער
רעס. ווענען ויין קארירער גיט מען איבער פאלד.
פרטים:

אונטערהויבען האט רייס אלס דאקטאר אין
געווען, וואו ער האט ביי עטליכע ארטיגע פרייערע
אויסגעזאגט א חפשיע סומע געלד אויף צו עפע-
נען זיך א קאפיטעל און מיט דער אפאליקאטיון
ער אפגעפארען קיין לעמבערג, פון וואנען ער
האט אויך געמוזט פאלד עזקר ויין צוליב אפאר
נישט זעהר וויכערע עסקים.

דאן האט "דאקטאר" רייס אונטערהויבען צו גאס-
פראלירען אין פויען, וואו ס'איז איהם געלונגען
צו פערקויפן פערבינדונגען מיט אייניגע אריי-
נעכטען.

(3) נעכטען איז פארגעקומען די יעהרליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג פון היינען "בושברוקים"

די אלגעמיינע פערזאמלונג עפענט אויף דער
פארווענדער ה' גליקסמאן, וועלכער גיט א קור-
צע אפערליק איבער דער יעהרליכער סעטינגס
פון מושב וקנים און עס ווערען בעהערט מיט אויפ-
שטען פון די פלעצער די פערשטארבענע מיטגלי-
דער, און משך פון דעם יאהר.

אלס פארווענדער ווערט אויסגעוועהלט ה' גליקס-
מאן, אלס בייזענער די ה"ה נישטא, פערעכער
און שטעטשניסק, אלס סעקרעטאר - ה' א.

די פראטאקאלען פון דער רעוויזאנס-קאמיטעט
יע ליינעט איבער דער פערזאמלונגס-מיטגליד
לוצאניק, וועלכע ווערען איינשטימיג אונטערגע-
זיגט דער אלגעמיינער פערזאמלונג, רענאך ליינעט
ה' לוצאניק א קאנסעריבערס פאר די יאהרען
1926, 1927 און פאר 3 מאנאטען פון יאהר 1928.

וועלכער ווערט איינשטימיג אונטערגע-
זיגט פון דער מיטגלידער-סטאטיסטק, וואס ה' לוצ-
אניק ליינעט פאר און צו זעהן, אז אין יאהר
1926 האט דער היינער "מושב וקנים" געענעלט
1462 מיטגלידער מיט א הכנסה פון מיטגלידער-
פייסראג פון 12000 זל. אין יאהר 1927 איז
געווען מיטגלידער 1595 מיט א יעהרליכע הכנסה
פון 15000 זל. פאר די לעצטע מאנאטען פון
יאהר 1928 איז צוגעקומען ביז 400 מיטגלידער.

קאראקטעריסטיש איז, וואס בעת אין יאהר
1926, ווען דער מושב-וקנים האט גאר געהאט
א הכנסה פון קנאפע 20 טויזענד זל. האט ער
אויסגעגעבן אויף בלוז לעבענסמיטלען 24000
זלטים.

דער רעפיוז איז גערעקט געווארען א ראנק
רעם ראמערקאמיטעט און דעם פארווענדער ה'
גליקסמאן, וועלכע האבען מיט אלע בחז ויך בער-
מיהט צו רעוואלטירן די ווער וויכטיגע אינסטיטוציע-
ראם פערזאנלעכע אונטערגענומען די, מסירות
נפשיגע ארבייט פון ה' גליקסמאן און פון דעם
ראמערקאמיטעט, רוקט זי אים אונטערגעליכען
ראנק, וועלכער ווערט מיט גרויס בייפאל אויפגע-
נומען דורך דער אלגעמיינער פערזאמלונג.

ה' לוצאניק לעט הייטער פאר א בריף
פון דער פערזאמלונג צום ר"ר ע. קראקאוו
אין וועלכע ער ווערט נאמינירט אלס לעבענסלענג-
ליכער רעוויזאנס-פארווענדער פון דעם "מושב-וקנים".
דער בריף ווערט דורך דער אלגעמיינער פערזאמלונג
בעשטעטיגט.

דאס ווארט בעקומט דאן דער מיטגליד פון
פארווענדער ה' לאדז, וועלכער רעפערירט אר-
בערן מצב פון דעם נייעם פאמיליאן, וואס ווערט
געבויט.

פון דעם רעפערט איז צו זעהן, אז די פער-
זאמלונג האט אויסגעבויט אויפן הויף פון מושב
וקנים א פאמיליאן, וועלכער ענטהאלט 28 צימערען
און וואס איז שוין כמעט אויסגעפערטיגט, אזוי אז
ער וועט נאך אין משך פון היינעם יאהר קענען
בענוצט ווערען.

הייטער גיט ה' לוצאניק אפ א בעריכט
ווענען דער שטערפליכקייט פון די וקנים, וועלכע
גענישען פון דעם מושב וקנים פאר די לעצטע
3 יאהר:

אין יאהר 1926 איז פון 80 וקנים געשטארבען

מיליטער-הנחות פאר סטודענטען

דאס איינער-מיניסטעריום האט אין הסכמ
מיטן קריגס-מיניסטעריום צירקולארש מודיע נע-
ווען די וואלוטאדעס, אז סטודענטען פון יאהרגאנג
1906, וועלכע זענען דורך די קאמיטעט פער-
נעם געווארען צו קאטעגאריע B און איצט זענען
זיי קאטעגאריע געווארען אין קאטעגאריע A
קענען צוליב שטודיום-צוועק אפגעגען דעם דינסט-
סערטין ביז זיי וועלען אלס ווערען 25 יאהר.

שטאט-ביוראזשעס אבערגעשיקט אין מיניסטעריום.

(1) דער לאדזער מאניסטראט האט איבער-
געשיקט צום איינער-מיניסטעריום דעם אונטערגע-
נעם שטעטישען ביוראזשעס אויפן יאהר 1928/9.
די אלגעמיינע סומע פון ביוראזשעס בעטרעפט
57,482.806 זלטים.

לוי-הוספה פאר טראמוואי-אונטערגעלייגטע.

(1) אויף דער היינטיגער וויזונג, 60 אויפמיכט-
ראם פון דער טראמוואי-געוועלשטאט וועט בעטראכט
ווערען די פראגע ווענען דער לוי-הוספה טאג די
טראמוואי-אונטערגעלייגטע און ארבייטער.

אין די אפטייקען היינטיגע נאכט-דיושורען.

(2) מ. בארטשעווסקי (פיעטריקאווער 95)
ג. קעשטיין (פיעטריקאווער 225), מ. ראזענבלאט
זענענדיגאנע 12, גארפין (ווסקאדניג 54) און י.
קאפראווסקי (נאוואמיסקא 15).

די הערצל-הזכרות.

צו דער 24-טער יאהרצייט פון פערשטארבע-
נעם ציוניסטישען פיהרער ד"ר הערצל זענען שבת
ביים דאווענען פארגעקומען הערצל-הזכרות אין די
שוהלען, "אהל יעקב", וואלינער שוהל, ווילקער
שוהל און סיני.

די גרויס ביי די עליות זענען בעשטימט גע-
ווארען פאר'ן הערצל-וואלד.

נעכטען, 11 א ייגער פארמיטאג איז אין דער
סינאגאג אויף קאטשעווסקי גאס פארגעקומען א
הזכרה, וועלכע איז אפגעריכט געווארען דורך דעם
קאנטאר אלטערמאן מיט'ן כאר; א גרויסע רעדע
האט געהאלטען ד"ר ברוידע, די שוהל איז געווען
פול געפאלט.

5 נאכמיטאג איז פארגעקומען א טרויער-פער-
זאמלונג אין לאקאל פון ציוניסטישען קאמיטעט
ציגעל-גאס 4.

מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען ד"ר רא-
זענבאום און ג. פאלמאן.

בעת דער הזכרה אין דער שוהל, "באר מרים"
אויף ניי-זשעווסקא 18 האט געהאלטען א רעדע
ה' מודעראווסקי.

דער קלוב אין אינוואלידען-פעראיי.

(3) די פערזאמלונג פון אינוואלידען-פעראיי
אין לאדז טיילט מיט, אז דער קלוב פאר מיטגלי-
דער און ווערע פאמיליעס איז אפגען יעדען טאג
פון 4 ביז 10 אין אונטער, אין קלוב געפינען זיך
פיל צייטונגען, געוועלשטאט-שפילען און ראדיא-
אייניקען וועט אויך געעפענט ווערען א בייפאלטעק.

אכטונג לעטניקעס ווישניאוו-גורא און קראשעוו!

דעם -

"ג"פ פאלקסבלאט"

בעקומט איהר יעדען פריימארגען פון 8 א
זייער אין דער ווילע פערניטאוויש געבען
יאניצקי פערלשער ביים צייטונגס-פערקויפער
ה' יאמניק. אין טראג איז אפ א ה"ה.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון מושב וקנים.

15, אין יאהר 1927 איז פון 81 וקנים געשטארבען
5 און פאר 7 חדשים פון 1928 זענען פון 130
וקנים געשטארבען 4.

ביים פונקט, "פרייע פארשלאגען" איז געקומען
צו א ליינענשאפטליכע דיוסקוסיע ווענען דעם צו-
די פערזאמלונג איז פערעכטיגט צו נעהמען געלד פון
די וקנים וועלכע ווערען איינגעארבעט אין דעם
מושב וקנים.

ה' גארדאן פערס שארף ארויס געגען דעם,
מאטיווערענדיג, אז די פערזאמלונג וועלכע איז
נאך, אזוי צו זעהן, א פארשטעלונג פון דער טע-
טיקייט פון דעם פערשטארבענעם פילאנטראפער-
פאר קאנשאטא, וועלכע האבען געניימט דעם
"מושב-וקנים" נאך פאר פכוד'ע אריימלעך, וועל-
כע זענען אויף דער עלטער געפליבען עלטער און
האבען נישט קיין שום אנדערע מיטלען, און דעם
וועלכען ווערען, דאך, לויט ה' גארדאן'ס מינונג
אויך געהן די היינטיגע פערזאמלונג און נישט
נעהמען געלד ביי די וקנים, וועלכע וואלטען אפשר
פאר דעם וועלכען געלד געקענט אויסלעבען ווערען
יאהרען אין דער היים.

ה' גליקסמאן פערטרייגט ויין שטאנדפונקט
די פערזאמלונג איז אין לאדזער עקספארט-
פערבאנד פארגעקומען א פערזאמלונג פון שפינע-
ריי-בעזיצער.

אויף דער דאזיגער פערזאמלונג איז בעשלא-
סען געווארען אונטערגענומען צו פערקלענערען די
פראדוקציע פון בוימוואל-גארן.

די פערקלענערונג וועט פאקטען אויף דעם
אופן, אז די שפינערייען, וועלכע האבען ביי איצט
געארבייט אין איין שיכט, זאלען פערקלענערען
די ארבייטס-צייט מיט 6 שעה א וואך.

די וועלכע ארבייטען אויף צוויי שיכטען זא-
לען פערקלענערען די ארבייטס-צייט מיט 12 שעה
א וואך, און די - וואס ארבייטען אויף 3 שיכ-
טען - אויף 18 שעה א וואך.

(1) די לאדזער פאליציי האט לעצטענס
אדורכגעפירט רעוויזיעס אין די פערדעכטיגע
האטעלען, וואו ס'בעהאלטען זיך אויס פערשידענע
סונקעלע פערשיגען, וועלכע ווערען געוואלט דורך
דער פאליציי.

בעת אזע רעוויזיע האט מען אן איינעם פון
די דאזיגע האטעלען פערהאלטען איינגערמאן,
וועלכער האט ביי זיך נישט געהאט קיין שום דא-
קומענטען.

דער פערשטין האט זיך אויסגעגעבען אלס
וועלכער אסטראווסקי פון ווארשא.
צוליב דעם האט איהם די לאדזער פאליציי
אפגעשטעלט קיין ווארשא.

(2) די לאדזער פאליציי האט לעצטענס
אדורכגעפירט רעוויזיעס אין די פערדעכטיגע
האטעלען, וואו ס'בעהאלטען זיך אויס פערשידענע
סונקעלע פערשיגען, וועלכע ווערען געוואלט דורך
דער פאליציי.

בעת אזע רעוויזיע האט מען אן איינעם פון
די דאזיגע האטעלען פערהאלטען איינגערמאן,
וועלכער האט ביי זיך נישט געהאט קיין שום דא-
קומענטען.

דער פערשטין האט זיך אויסגעגעבען אלס
וועלכער אסטראווסקי פון ווארשא.
צוליב דעם האט איהם די לאדזער פאליציי
אפגעשטעלט קיין ווארשא.

(3) די לאדזער פאליציי האט לעצטענס
אדורכגעפירט רעוויזיעס אין די פערדעכטיגע
האטעלען, וואו ס'בעהאלטען זיך אויס פערשידענע
סונקעלע פערשיגען, וועלכע ווערען געוואלט דורך
דער פאליציי.

בעת אזע רעוויזיע האט מען אן איינעם פון
די דאזיגע האטעלען פערהאלטען איינגערמאן,
וועלכער האט ביי זיך נישט געהאט קיין שום דא-
קומענטען.

דער פערשטין האט זיך אויסגעגעבען אלס
וועלכער אסטראווסקי פון ווארשא.
צוליב דעם האט איהם די לאדזער פאליציי
אפגעשטעלט קיין ווארשא.

מינים סחורות זיי קענען אפגעהאנגען. וואס פארש-
מוסטערן א.א.וו.

די רוסען רעפליקסירען קודם-פל אויף שליסל-
סע און מיטעלע וואלענע-אויספארבייטונגען און אויך
בוימוואלענע סחורות.

די הויפט-בנייה ביים שליסען די טראנזאק-
ציעס איז די פראגע פון לאנגטערמיניגען קרעדיט,
וועלכען ס'פאדערען די סאוויעטישע פארשטעהער.

געקענט רייסן פון קראקא און האט דעם "פרא-
פערסא" געוויזען די סיר.

רייכער אלמנה.
די אלמנה האט אפער אונטערהויבען נעהמען
אויספארבייטען ביי פרוואכט-רעטעקטיווען און גע-
וואר הערענדיג, ווער עס איז אונזעם דער בחור,
האט זי איהם גאנץ אירעל איבערגעגעבען דער
פאליציי.

רייכע האט געמאכט א ויכער קיין לאדז, וואו
איהן ער האט אויך מסירה געווען די פאזיטער פאר-
ליצן, וועלכע האט איהם פכוד-גורל ארויסגע-
נומען פון ויין וואוינאג, און איהם אפגעגעבען א
צום ער איהן ווערען אויספארשונגס-ארעסט.

רייכע האט געמאכט א ויכער קיין לאדז, וואו
איהן ער האט אויך מסירה געווען די פאזיטער פאר-
ליצן, וועלכע האט איהם פכוד-גורל ארויסגע-
נומען פון ויין וואוינאג, און איהם אפגעגעבען א
צום ער איהן ווערען אויספארשונגס-ארעסט.

רייכע האט געמאכט א ויכער קיין לאדז, וואו
איהן ער האט אויך מסירה געווען די פאזיטער פאר-
ליצן, וועלכע האט איהם פכוד-גורל ארויסגע-
נומען פון ויין וואוינאג, און איהם אפגעגעבען א
צום ער איהן ווערען אויספארשונגס-ארעסט.

מושב וקנים.

דערמיט, וואס דער "מושב וקנים", ביענדיג דעם
נייעם פאמיליאן און נישט האבענדיג קיין פינאנצ-
ציעלע מיטלען אויסגעווערטיגען דעם בנין, האט
זיך נישט אפגעשטעלט פאר קיין שום מיטלען, אפי-
די גרויסע ארבייט ביזוי סוף צו דערפיהרען און
אויף להבא וועלען אועלכע זאכען, אויסגעמישען
ווערען, אגב וואס ה' גליקסמאן, אז אין די פאלען,
וואו דער "מושב-וקנים" האט גענומען ביי די
וקנים געלד, האט עס זיך געהאנדעלט נאך אום
אועלכע וקנים, וועלכע זענען אויף דער עלטער גע-
פליבען עלטער, אין גרויסע וואוינאגען און האבען
נישט געהאט אפילו, אויף אועלכענע פאלען האבען
האבען דערלאזען, און אועלכענע פאלען האבען
די וקנים פערקויפט די רירות ווערען און האבען
נאך מיט טויזענד ראנק אפגעגעבען דאס געלד,
אפי דער "מושב-וקנים" וואל זי אריינגעהעטען.

דער שטאנדפונקט פון ה' גליקסמאן ווערט
אנדערקענט פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג.

די אלגעמיינע פערזאמלונג בעשטעטיגט גלייכ-
צייטיג דעם 1-טען יאנואר 1929 צו פיערען א
עקוויטירענען וויבילעאום פון דער סעטינגס פון
"מושב-וקנים".

בעשלים פון שפינעריי-בעזיצער צו פערקלענערען די פראדוקציע פון בוימוואל-גארן.

די שפינערייען, וועלכע וועלען זיך נישט אונטער
ווארפען דעם דאזיגען בעשלים וועלען צאהלען
גרויסע געלד-שטראפען.

דער בעשלים וועט האבען דעם עפעקט, אז
צוזאמען מיט'ן פערקלענערען די פראדוקציע פון
בוימוואל-גארן, וועט זיך אויך פערקלענערען די
פראדוקציע פון בוימוואל-סחורות.

די הויפט סיבה פון דאזיגען בעשלים איז
דאס צאהלען מיט לאנגטערמיניגע וועקסלען, וועל-
כע דערגעהען שוין ביז 9 חדשים.

ביז איצט האבען די פראדוקציעס געמאכט
די דאזיגע וועקסלען אונטערהויבען, ווייל זיי האבען
געוואלט פטור ווערען פון ווערען גרויסע לאדזערען.

די דאזיגע וועקסלען אונטערהויבען, ווייל זיי האבען
געוואלט פטור ווערען פון ווערען גרויסע לאדזערען.

די דאזיגע וועקסלען אונטערהויבען, ווייל זיי האבען
געוואלט פטור ווערען פון ווערען גרויסע לאדזערען.

ווער איז דער בחור?

א מאדנע מעשה, וואס הויבט זיך אן אין לאדז און ציהט זיך ביי ווארשא.
בעת דער רעוויזיע, וואס איז אדורכגעפירט
געווארען ביי אסטראווסקי אין דער וואוינאג-
ווארשא, האט מען געפונען עטליכע אפשארגנס-
ביכלעך פון פ. ק. אי אויף זעהר גרויסע סומען.

די פאליציי האט געהאט א חשד, אז די דא-
זיגע ביכלעך מיט די קאלאסאלע סיכען זענען גע-
פאלשט.

ווען מ'האט אסטראווסקי גענומען אויפ'ן
פערזאנלעך און איהם געפירט, פון וואנען ער נעמט
אזעלכע גרויסע סיכען געלד, האט דער ארעסטיר-
טער אונטערהויבען צו סימולירען משוגה.

די פאליציי פיהרט אנטערגענישע אויספאר-
שונג ווענען דער געהיימישפאלער נשיכטע.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיקער אפטיילונג גיט די רב' דאקטער פון, נייטס פאלקסבאלדס, אונטערשטע אויף יורידישע פראגען, וואס מען רעדט צוגעשטעלט שרייבליך פון אונטער לעצט.

קופאן

יורידישע אפטיילונג
פון גייטס פאלקסבאלדס.

בית דין פון שטאט ניו יארק
יורידישע אפטיילונג
פון גייטס פאלקסבאלדס.
די דאזיקע אפטיילונג
ווערט פארשטיקט
דורך אונטערשטע
אויף יורידישע פראגען.
און אונטער לעצט
פארשטיקט שרייבליך
פון אונטער לעצט.
גייטס פאלקסבאלדס
9טן יולי 1928

7675. גאלדבערג.
ס'איז א פראגע אויף וואס פאר אופן מען
צארגט. בכלל מען מען נעמען נאך 12 ביז 15
פראצענט א יאהר. ביי משקלות - ביי 24 פראצע.
א יאהר דאס בעסטערשטע וועמען ס'איז פאר נע-
מען ליכט-צינען אויף אפגענוגן קודם כל פון
אומשטאנד צי דער וואס פארגעט בעסטעסטע זיך
דערמיט פראפעסיאנעל אדער דער אפגאנג איז
בלויז צופעליג נעשלאסען געווארען. ווייטער אין
וואס פאר א צושטאנד ס'האט זיך געפונען דער,
האט האט גענומען געבארגט.

7676. א לעצער פון שקאלע.
מיר האבען שוין נישט איינמאל געענטפערט
אויף עהנליכע אפפראגען, אז בירגער פון איילענד-
דישע מלוכות ווערען נאך נישט אריינגעצויגען אין
פאלישען מיליטער. דאנעבן קענען זיי בעסטערשט
ווערען פאר די פערברעכענע וועלכע זיי זענען
געגאנגען בעפאר זיי האבען אגענומען די פרעם-
דע מלוכהשע בירגערשאפט.

7677. א לעצער פון פיערטיקאווער 88.
ווייטן גייט געזען ווערען ארבייטס-אפמא-
כען מוז דעם ארבייטער אויסגעצאלט ווערען אין
בארעס נעלד (w gotówce) און נישט מיט קיין
וועקסלען. אין געגענפאל האט ער דאס רעכט נאך-
אמאל צו פאדערען וויין ארבייטסלויזן.

7678. בן גלובא.
לויט אונזער מיינונג איז דאס א רייע צי-
וועלכער סכסוך און די האנדלונג קען ביי אופן
נישט קוואליפיצירט ווערען עס צווייגונג przy-
wlaszczenie.
איבריגעס, ווען די האנדלונג זאל אפילו יא
שוין בעטראכט ווערען פאר א צווייגונג, קום טוט
דער אגענטקאטער ביי צום פראצעס שטילען די
פרעטענסיע פון געליטענעס, פערלירט שוין ממילא
דער גאנצער פראצעס וויין שארפטייט.

7679. א שטענדיגער לעצער פון שייבלערס
מארק.
אויב די זאכען געפונען זיך ביי איין אין
דער וואוינונג קען מען זיי נאכאמאל פערקויפן.

7680. א טעגליכער לעצער פון נאָוואַמיעסקא.
די אומגעטעטע בעפרייט נאך פון דער שטאף
אבער נישט פון דער פליכט צו בעצאלען די
צוגעשטעטע ציוויל-תבועה.

7681. בן שלמה.
מען מוז מיטן הויזוויירט שליסען א נייעם
קאנטראקט, אריינבראנגען די פירמע אין האנדעלס-
רעגיסטער ביים קרייז-פרייט און קענען בעווייזען
אז דער אינווענטאר און די סחורות שטאמען פון
א'אנדערע קוואל.

פון קינא „ספילענדיד“.
פון פרייטאג אן ווערט אין קינא-טעאטער
„ספילענדיד“ דעמאנסטרירט א דאפלטער פראגראם:
(1) די ריהרענדע דראמע פון רוסישען לעבען
„מענשען און רעכט“ מיט דער בעטייליגונג פון
די בעריהמטע רוסישע שווישפילער יאקאוועווא
שאטערניקאווא, סטעפאנאווא און דוויגין (2) און די
הומארישע קאמעדיע „די לייכטע אינאנצאלע“
מיט די פילם-שטערנס גוסטאו פריזעליק, האנס
וואסמאן און לע פאדער אין די הויפט-ראלען.
„גאנג“
די נייע רעזע: „דאס ווייב וועט זיך נישט
דערווייטער“ איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן פוב-
ליקום מיט ענטוואוס. די גאסטראלערען זיי אויך
דער „גאנג“-אנסאמבל ווערט בענעטעט און בע-
גלייט מיט שטירמישע אפלאדימענטען.

פסיכאטעכניק.

(1) די לעצטער באהן-פערזענלעכע האט בע-
קומען א מיטטיילונג, אז דאס קאמפליקאטע-מיני-
טעריום האט ארגאניזירט א ספעציעלע לעבא-
טאריום פאר פסיכאטעכנישער אונטערזוכונג פאר
די באהן-אגענטשעפטעס.
דער זעלבער אונטערזוכונג וועלען אויך איז-
טעריינען אלע פילאסאפן און טעכנישעס פון צווי-
שען לופט-פלאג.

ארפגעווארפען פון 4. שטאף.

(1) אויף ראקצינער 31 האט זיך ארויסגע-
ווארפען פון פענסטער פון 4. שטאף און אויפ'ן
אָרט דער'הר'עט געווארען דער 26-יעהריגער רא-
פאל פאגטש.

טרינהט סם אין מיטען דער נאס.

(2) אויף דער נייער נאס האט אין די און-
גען פון שפאצירערע פאליקום די 23-יעהריגע יא-
ניטא וואשינסקא (געוועזענער 33) אויסגעטראגען
סם, מיטן צועק צו בענענען זעלבסטמארג, פאנא-
טאליע האט איהר אפגעראטעטעטע.

היינט וינגט יאסעלע ראזענבלאט צום לעצטען מאל אין פילדארמאניע.

היינט מאנטאג אונדזר קומט פאר אין „פיל-
דארמאניע“ דער לעצטער געוועזענער-קאנצערט פון
דעם איינציגן און אונטערגלייכליכען וינגער
יאסעלע ראזענבלאט.

ראזענבלאט קאנצערטען אין לאנדאן און וואר-
שא זענען ארום מיט א'אויסערענע-העליכען ער-
פאלג און טויזענדער יידען האבען בעגייסטערט
אויפגענומען דעם דאזיקען געזענענען חזן אין
הערליכען וינגער.

ראזענבלאט איז בלי-ספא א פנאמענעלע
ערשיינונג אין דער חזנים-וועלט און הערען
יין וינגען איז א זעלטענער פערזענלעך, וואס
בלייבט לאנג, לאנג אין זכרון.

היינט אונדזר געזענעט זיך ראזענבלאט
מיט'ן לעצטער יידישען פאליקום אויף ויין אב-
סידס-קאנצערט אין „פילדארמאניע“.
דאס פראגראם פון דעם היינטיגען קאנצערט
בעשטעהט אויסשליסליך פון חזנים-לידער און
יידישע פאלקס-געזאנגען.

צווישען אנדערע וועט יאסעלע ראזענבלאט
אויספירען: „קדיש“, „יעלה ויבא“, „הבס משמים“,
„ישתבח“, „רבי ישמאל“, „אלהי נשמה“, „עקביה“,
„אב החמים“, „אומשטיגער ניגון“, „דאס פאלישע
שטע-עלע“ א.א.

דער אינטערעס צו דעם היינטיגען קאנצערט
איז אונגעהויער גרויס.
מארגען פריה פאגרט אפ יאסעלע ראזענבלאט
קיין ריגע, וואו ער טרעט אויף מיט 2 קאנצערטען

ספארט-פעוועגונג.

דאמאנסקי, ערצילען די „טוריסטען“ בלויז 2 טוי-
ערן, (אין טויער פון א'א'11-טעטער, געשטאנען
דורך קארעסן).
די גאנצע מאנשאפט פון די „טוריסטען“ האט
זעהר גוט געשפילט. צוליב'ן שלעכטען אויספירערען
זיך פון „ווארשאוויאנקאס“ שפילער קארגאנאל, איז
דער ריכטער ה' וויינער, אויס קראקא, געוועזען
געוואונען צו בעזייטיגען דעם שפילער פון
פלאג.

נעכטיגע מעטשען אין פוילען.

די נעכטיגע מייסטערשאפט-מעטשען האבען
געבראכט עטליכע סענסאציעלע רעזולטאטען.
דער פיקאנטער פון זיי איז בלי ספא געווען דער
זיג פון פ.ק.ס. איבער דעם בייז אינטיגען פוילישען
מייסטער „וויסלא“ אין פערזענלעכע 2:4.
ווייטער האבען „טוריסטען“ נאך א שעה
שפילען בעזינגט „ווארשאוויאנקא 0:3.
פ.ק.ס. — שלאנסק. 0:7.
ווארמא — „עניא“ 0:1.
מ.שארני — „פאלאניא“ 0:3.
פ.ק.ס. — קראקאוויא 1:1.
דער דאזיקער מעטש האט צוגעצויגען זעהר
א גרויס פאליקום. 25 טויזענער כאן האבען ביי-
געוואוינט דעם דאזיקען מעטש.
דער צווישען-שטעטשער מעטש צווישען
קראקא און לעמבערג האט זיך פערענדיגט מיט א
רעזולטאט 0:4 פאר קראקא.

14 טויזענד בוי-ארבייטער.

הויבען היינט אן צו שטרייכען.

(2) נעכטען איז אין פילדארמאניע פארגעק-
טען א מיטינג פון עטליכע טויזענד בוי-ארבייטער,
וועלכע זענען ארגאניזירט אין די ארבייטער-פער-
איינען דער מיטינג איז צוזאמענגערופען געווארען
צוליב'ן קאמפליקס אין דער בוי-אינדוסטריע, די
ארבייטער פערלאנגען א הייסה פון 35 פראצענט,
בצח די אונטערגעהער ווילען נאך געבען 14

אויספאלגען פון פאלקס-אוינווערנימעט.

דער „פאלקס-אוינווערנימעט“ ביי דער „קיל-
טור-ליגע“ ארבעטט אין דעם געהענטסטען שבת,
ד. 14. יולי ד.י. 8.30 פריה א'אויספאלג נאך טו-
שינעק אונטער דער אפמיהונג פון ראטמאן מיל-
מאן, ד"ר שוואלבע און קראנקען-קאסע ספעציאליסטין,
פערשיידענע זיך און אלע אינפארמאציעס קען
מען בעקומען יעדען אונדזר ביי פרייטאג, דעם 13
יולי 1928 אין „ארבייטער-ווינקל“ פאלדווינגאוו 20.

כאראקיר.

(3) דאס פארפאלק מילטשארק (סקערניעווי-
צער 20) האט זיך צווערטעלט. די פרוי בראנטי-
לאזא מילטשארק האט בעשלאסען א סוף צו מא-
כען צו די פאמיליע-קאמפליקסען איז זי אריין אין
קוק, געכאפט א שארף-מעסער און אריינגעזעצט זיך
אין בויך.
אין א האמאנוסלאזען-צושטאנד האט מען די
זעלבסטמערדערין אפגעפירט אין שפיטאל.

מעסער-שטעכערייען.

(2) אין דעם נעכטיגען וואנטאג וועט פאר-
געקומען פאלגענדע טעכער-שטעכערייען: אויף
פראנששקאנער 38 איז געשטאכען געווארען א
געוויסער וואלף פאלמאן.
אויף עק נארוטאויטש און הסכאדניא האט
געקומען האנדעל מיט א מעסער סטאניסלאו
שטעפאניאק, אויף געוועזענער נאס - וועקא פאר
שטאק, אויף טאטשואנסקא - סט. וואישעווא-
סקא, אויף נאפאדאנסקא 100 - יאן נאשקעוויטש.
אויף ווארשאוויאנסקא - לעאן יאשאק, איז אלע
פאלען האט ערשטילט הילף די פאנאסאליע.
דער שווער ווענעט בראדא, קאנסטאנטינער
90, איז אראפגעפאלען פון א בויס, אויף וועלכען
ער האט זיך ארויפגעראפאטעט און בעקומען א
מאדערענע-וואונד, און א שווערע צושטאנד האט
מען איהם אפגעפירט אין שפיטאל.

שיקט אדרעסען פארן פוילישען אדרעסען-בוך.

(1) די רעדאקציע פון פוילישען אדרעסען-
בוך, בעט דערמיט אלע פירמעס, אז זיי זאלען
איהר, ווי צום שנעלסטען צושיקען די נעמען פון
זייערע פירמעס און די גענויע אדרעסען, וועלכע
וועלען גענצליך אומויסט פערנאטירט ווערען אין
פוילישען אדרעס-בוך, וועלכעס וועט ערשיינען אין
אנהויב פון יאהר 1929.

דער אדרעס פון דער רעדאקציע איז: פוילי-
שער אדרעסען-בוך, ווארשא, מארשאקאווסקא 124.

קרבנות פון ספארט.

(2) בעה די ראדער-ווישטשינגס אויפ'ן שא-
סע סטריקאוו - געוועזען איז אראפגעפאלען פון
ראדער אלפאנס ווארשאקא און אויף שווער פערוואונ-
רעם געווארען, און א שווערע צושטאנד האט מען
איהם אפגעפירט אין שפיטאל אויף דרעזנאנסקא.
בעה א פוסבאל-מעטש אויף ווארשא נאס האט
געבראכען א האנד דער פוסבאל-שפילער וועקא
באנאליא.

הכח" - ג.מ.ס. 0:2 0:2.

אומגליקס-פאל מיט א שפילער פון „הכח“,
שוין יאהרען-לאנג געהערען די מעטשען פון
„הכח“ - ג.מ.ס. - מאנשאפטען צו די אינטערע-
סאנטסטע פון ווער קלאס, סיי ווען עס האנדעלט
זיך ווענען מייסטערשאפט, סיי ווען דער מעטש
איז א פריינדשפיל. מיט 4-5 יאהר צוריק האט א
מעטש צווישען די ביינע מאנשאפטען צוגעצויגען
א 2000-קעפליגע עולם.
אויך צום שבת-דינען מעטש איז געקומען א
גרויסער עולם.

דאס שפילען געהערט אין דער ערשטער העלפט
צו „הכח“, וועלכער ערצילט 2 טויערען דורך
מלינארסקין און קאפאליטשען. דער רעזולטאט
פון דער ערשטער העלפט איז שוין נישט געענ-
דערט געווארען.

בעה'ן שפילען, אין דער 20. מינוט פון דער
ערשטער העלפט, האט פאסירט א'אומגליקס-פאל
מיט'ן „הכח“-שפילער באנאכאווא. נעמליך: באנא-
וואל לינענדיג צום באלעם, איז אומגעפאלען לוי-
דער אבער אזוי אומגליקליך, אז ער האט דערביי
זיך געפראכען א'אקסעל ביינע. עס איז ארויסגערופען
געווארען פאנאסאליע, וועלכע האט באנאכאוואלען
אפגעפירט אין שפיטאל.

שמשון - ראפיד 3:1 „טוריסטען“ - ווארשאוויאנקא.

וועגען דער פוילישער „ליגע“ מייסטערשאפט.
דער צושטאנד אין דער פוילישער פוסבאל-
ליגע.

זאל פיל הארמאניע

היינט מאנאט אוועק, זינט אונזערער פליך
צום לעצטן מאל דער איינציגער און אנפערליכער חן

יאבערלע ראזענבראט

ניו-יארק. ביים קלאוויר: א. ע. שטיין (ניו-יארק). ניו-יארק.

אין פראנצאזיש: דאס פארשטעלען, קדיש,
המש משנים, עקביה, אלהי נשמה, יעלה ויבא,
אומלענדער ניגון, רבי ישמאל, וישתבח, אב הרחמים א. ג.

די קליינע צאהל איבערגעליבענע בילדען צו עקספליקט
היינט א גאנצען טאג ביי דער קאסע פון פיל הארמאניע.

דער טערקישער וואונדער.

(ענדע פון דער דריטער זייט)

די פארשטעלונג פונעם סאלטאן און די אפגעשטאנע
פאליטיקע. אויב די פרייהערדיגע רעפארמען
העבן געקעמט מלוא אויף דער אויפערשטע
פאליטיקע, פרייהערדיגע איינציגער ענדערונגען זיינען
שיינטע וואונדער.

דאס אפטיילען פון קירכע און שטאט און די
קרייזען פון א רייע פאליטישע רעפארמעס, וואס
בייטען אין ווערן סך הכל דעם פרעזידענט פון דער
פארשטעלונג, די ווייטע פאסעס, וואס איז גע-
ווען ערשט נישט לעבן דער סימבאלישע פאליטיקע, דער
דאך איזט געווען ווערען אין מוזעאום... דער
נעכסטע צייטן פונעם שעהנעם געשעפט, איז אראפ-
גענומען. די פיל-ווייבער איז פערבאטען, און הא-
רעם קאן מען שוין נישט געפונען אפילו אויף א
רפואה... פרייהערדיגע און דער פערקויף פון
קינדער צו חתנים ווערען פערבאטען. די פערבאט-
ענדע טערקישע געזעצגעבונג, וואס האט זיך גע-
שטיצט אויפן קאראן, איז פערבאטען געווארען
דורך א נייעם קאדעקס, וואס איז צום גרעסטען
טייל איבערגענומען פון דער שווייץ. דער "עשור"
דער טראדיציאנעלער לענדליכער שטיי-
ער, וואס געהאט אראפ א צעהנטעל פון דער ער-
סע ברוטא, איז פערבאטען געווארען דורך א מערהר-
מאדערנעם שטייער סיסטעם, וואס אונטערשטיצט
איינציגטייט, אנטשטאט אפצושליסען זי. די איינ-
פיהר-צעהלונגען (טאריפעס) זענען אויך רעפארמירט
פון קאפ ביז די פיס.

ענדליך, געהט מען איצט דאס צו פערבא-
טען דעם אראפשיסן כתב אויף לאטיינישען, וואס
איז גרינגער און איז געהאט צוגעפאסט צום גייסט
פון דער טערקישער שפראך. דער לאטיינישער אל-
פאבעס ווערט שוין איצט געלערנט אין אלע שול-
לען פונעם לאנד.
אפילו די אלטע טערקישע מאסען און ווא-
גען, וואס האבען זיך א קאפיטשקע אונטערשטי-
דעט אין פערשירענע, ווילאכעטען זענען פערבא-

טען געווארען דורכן פערשטען סיסטעם, וואס איז
צום פערשטען מאל אריינגעפיהרט געווארען אין
דער וועלט דורך נאפאלעאן.
כילויב נישט, אז ווער עס איז פון אונזערע
לעזער זאל וועלען גרינג געהערן אס די אלע רע-
פארמען. אויב עס זאל זיך געפונען אפילו וואס
סען מיר אויב אונזערע איין א לאנד, וואס
איז אונז פיל געהערט און פון וועלכען מיר וויי-
סען, דאס איז אונז-ישראל. און ישראל איז איצט
פיל מער "טערקיש" - אין געגנטוועגן מיין
פאליטיקע וואס-אויסער די טערקישע וועלטס די ענד-
לישע צומינערטע פאליטיקע האט און ישראל געהאט
אין איהר רשות 8-9 יאהר און האט במשך דער
צייט זיך נישט אונטערוואנדען אפילו אויף קיין צעהן
טען טייל פון די אלע אינערליכע און אויסערליכע
שוועריגקייטען, מיט וועלכע ס'האט געהאט צו טון
די קעמפאליטישע טערקישע, וואס ענטיסירט בסך
הכל 5-6 יאהר נויטן צומינערטען די גרויסע
פון קליין צווייטן. אין דאך האט די ענלישע אד-
מיניסטראציע נישט געוואלט ואפער אויך נישט
געוואלט איבערגעבן דעם אלט-טערקישען לע-
בענס שטייגער אין ארץ ישראל, און איהר ביסעל
רעפארמען-מאסישע געזאגט - קאנען גאר נישט
פערבאטען ווערען מיט דעם, וואס עס האט אויפ-
געטון די בעפרייטע טערקישע.

קאמיסיעס נאך-קאמיסיעס פונעמהמען זיך
אין ארץ-ישראל מיט דער ארגאניזאציע, און דאך
איז דער פרימיטיוו רייזע-יאהר "עשור" געבלי-
בען אונטערהאט. רייכע עפענדיג האבען די מעג-
ליכקייט אונטערליך האלטען ווייט אונטערהאט
לאנד, ספעקולירענדיג אויף די הויכע פרייזען,
וואס וועלען געשענען ווערען דורך קימפאנדיגער
יודישער איינזאנדערונג. זיי צעהלען דערפאר קיין
שטייערן, בעת דער ארימער מעלדן אדער אין
חובות פערטרוקענער ווייטער לענד-ארבייטער
צאהלט דעם "עשור". די פיל-ווייבער איז אין
ארץ ישראל נישט אנטשטאט, פון די אפטיילע-
טערקישע געזעצען קאן מען נישט פאר ווערען

איז דעם טעמפל פון שטן.

15 יעהריגער בחור פערשרייבט זיינע ווייז-איינזיגערען.

דער פופצנהרעגער רעגישער יונגעל פאך
לע האלד. וועלכער האט מיט א קורצע צייט צו-
ריק אין שווייץ פון דער קאפעהאגנענער צייטונג
פאליטיקע, לכבוד דעם הונדערטסטען געבורט-
טאג פון זיין ווערן, געמאכט א רייזע ארום דער
וועלט איז 44 טעג, פערשרייבט איצט זיין רייזע אין
פאליטיקע, מיר פרייגען דא א גאנצערעסאגער
סען קאפעהאגנען פון פאלע הולד'ס רייזע-פערשרייבונג
וואו ער שילדערט זיין פונקט און מוקדען.
ווען איך בין גאר מיין לאנגער נסיעה
פון יאפאן אונטערוואנדען אויפן וואקאל אין מוקדען,
האט איך צו מיין פערשליכער איבערגעשונג ראר
זען געפונען מערהערע לאנדסלייט טיינע, דעם אינ-
זשערע קריסטענען און גאנץ פאר און נאך רענער.
אין א שעה ארום האט איך געמאכט ווייטער אפפאר-
לען אבער עס האט זיך ארויסגעוויקען, אז דער
עקספערטירט קיין כארפן געהט ערשט אפ צעהן
א יאהר אין אונזער. איך האב געהאט די מעגליכקיי-
טען א גאנצען טאג צו בלייבען, איך מוקדען, כדי
זיך צו פערקענען מיט דער דאזיגער אונטערשטאנ-
טער שטאט.

פון הויז, קאן קריסטענען האט געוואוינט,
האט מיר געוואונקען אקעגען די רענישע פאך,
ווי א גרום פון דער היימאט. מיר האבען אבער
לאנג אין שטוב נישט געקענט בלייבען, ווייל יעדע
סינס איז געווען טייער און געמאכט אויסגענוצט ווע-
רען, און פאלד זענען מיר אין א גאנצערעסאגער
אפגעפארען צו דעם פערשטען קיינערליכען קבר,
וואו עס איז בערגאפען דער ערשטער קיינער פון
מאנאטווערען. דער דאזיגער קבר האט מיט פערך
3 הונדערט יאהר צוריק פערנומען עקקל, און
ער, ווי אויך נאך קומענדיגע דורות, האבען גע-
הערשט אבער נישט קינע, ביז עס איז אויסגע-
בראכען די רעוואלוציע און עס איז געגרינדעט גע-
ווארען די רעפובליק. שוין פון א ווייטען מהלך
האבען מיר געקענט זעהען די שעהנע טעמפלע-
טערעס, וועלכע האבען זיך געשטענען אין דער
קלאהער לופט. פאלד האבען מיר זיך אויסגע-
שטעלט פאר א גרויסען פראכטפולען טייער און
דורך איהם זענען מיר אריין אין א ברויטערע
הויף מיט גרויסע אלטע בויער. פון בירדע ווייטען
זענען געשטאנען פלעטלע לענדערדישע הויז
אויסגעהאקט פון שטיין - שווייטען גענען ביינע
דורות.

אין אלטער בינעווישער גלח האט אונזער
גלייט דורך א לאנגען סונקעלען קאריראד ביז צו
דעם קרישקרישען א שטייגענען האנד מיט א
געטוישענען אריינגאנג. היינטער דער יאהר איז
געלענען און ווי רוח דער אלטער קיינער, ארום-
גערינגעלט מיט א פארג פון ווייטע קאמפאטער
הפציע. דער אריינגאנג איז נאך קינמאל נישט
געפענט געווארען אין שטוב פון די גאנצע 250

דער טערקישער וואונדער.

דער פופצנהרעגער רעגישער יונגעל פאך
לע האלד. וועלכער האט מיט א קורצע צייט צו-
ריק אין שווייץ פון דער קאפעהאגנענער צייטונג
פאליטיקע, לכבוד דעם הונדערטסטען געבורט-
טאג פון זיין ווערן, געמאכט א רייזע ארום דער
וועלט איז 44 טעג, פערשרייבט איצט זיין רייזע אין
פאליטיקע, מיר פרייגען דא א גאנצערעסאגער
סען קאפעהאגנען פון פאלע הולד'ס רייזע-פערשרייבונג
וואו ער שילדערט זיין פונקט און מוקדען.
ווען איך בין גאר מיין לאנגער נסיעה
פון יאפאן אונטערוואנדען אויפן וואקאל אין מוקדען,
האט איך צו מיין פערשליכער איבערגעשונג ראר
זען געפונען מערהערע לאנדסלייט טיינע, דעם אינ-
זשערע קריסטענען און גאנץ פאר און נאך רענער.
אין א שעה ארום האט איך געמאכט ווייטער אפפאר-
לען אבער עס האט זיך ארויסגעוויקען, אז דער
עקספערטירט קיין כארפן געהט ערשט אפ צעהן
א יאהר אין אונזער. איך האב געהאט די מעגליכקיי-
טען א גאנצען טאג צו בלייבען, איך מוקדען, כדי
זיך צו פערקענען מיט דער דאזיגער אונטערשטאנ-
טער שטאט.

פון הויז, קאן קריסטענען האט געוואוינט,
האט מיר געוואונקען אקעגען די רענישע פאך,
ווי א גרום פון דער היימאט. מיר האבען אבער
לאנג אין שטוב נישט געקענט בלייבען, ווייל יעדע
סינס איז געווען טייער און געמאכט אויסגענוצט ווע-
רען, און פאלד זענען מיר אין א גאנצערעסאגער
אפגעפארען צו דעם פערשטען קיינערליכען קבר,
וואו עס איז בערגאפען דער ערשטער קיינער פון
מאנאטווערען. דער דאזיגער קבר האט מיט פערך
3 הונדערט יאהר צוריק פערנומען עקקל, און
ער, ווי אויך נאך קומענדיגע דורות, האבען גע-
הערשט אבער נישט קינע, ביז עס איז אויסגע-
בראכען די רעוואלוציע און עס איז געגרינדעט גע-
ווארען די רעפובליק. שוין פון א ווייטען מהלך
האבען מיר געקענט זעהען די שעהנע טעמפלע-
טערעס, וועלכע האבען זיך געשטענען אין דער
קלאהער לופט. פאלד האבען מיר זיך אויסגע-
שטעלט פאר א גרויסען פראכטפולען טייער און
דורך איהם זענען מיר אריין אין א ברויטערע
הויף מיט גרויסע אלטע בויער. פון בירדע ווייטען
זענען געשטאנען פלעטלע לענדערדישע הויז
אויסגעהאקט פון שטיין - שווייטען גענען ביינע
דורות.

אין אלטער בינעווישער גלח האט אונזער
גלייט דורך א לאנגען סונקעלען קאריראד ביז צו
דעם קרישקרישען א שטייגענען האנד מיט א
געטוישענען אריינגאנג. היינטער דער יאהר איז
געלענען און ווי רוח דער אלטער קיינער, ארום-
גערינגעלט מיט א פארג פון ווייטע קאמפאטער
הפציע. דער אריינגאנג איז נאך קינמאל נישט
געפענט געווארען אין שטוב פון די גאנצע 250

דורך קינסטליכער בעשרענקונג פון אימפארט. צום
גרעסטען טייל איז ער אבער דערגרייכט געווארען
דורך דער פערשפרייטונג פון פערקויפט-קאפער-
טיווען צווישען די טערקישע פיינערס און דער
שטייגענדער סענטישער הויך פון ווייטער אריינס.
דער פאקט אויך, וואס טערקישע נישט קוקע-
דיג אויף 10 יאהר מלחמה, איז אומשטאנד אויס-
צוגלייכען איהר בודזשעט און אויסערליכע אנליי-
הען, איז אויך א גרויסע צייגניש פאר איהר גיכען,
אבער ס'מאכט איבערליכען איבערבאו.

Dr. med. STUPEL

12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט, האר און הענט-קראנקייטען,
ספעציעל שטענדיג, לויט און רוק, רעסענסן-שטראלען און
קאמפאטער, לעבנס-פארשטאנד.

נעמט אן פון 12 ביז 3 נאכט, און פון 6 ביז 9 אין אונזער
פארשטאנד.

Dr. med. I. Wajnberg

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.
ווערליכע קראנקייטען, ספעציעל פאר לונגען-און
ווער-קראנקייטען, בעסערע-העלפער, און קינסטליכע
ווער-ווען. נעמט אן אין דער לעסטניצע ווערשער 17
פון 7-8. אין דערהיים פון 5-8 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski

ספעציעל פאר אירען, נאך-האל, און לונגען-קראנקיי-
טען. נעמט אן פון 9 טעג 27-81.
ווערשטאנדען פון 12-2 און פון 5-7. נעמט אויך
ווערשטאנדען, ווערשטאנדען 17-10 און פון 11-2.

בכלל נישט ענטישטערט ווענען דעם האבען מיר זיך
דערוואונט איז דעם צווייטען זאל. דא זענען בעדער
ווען געווארען די אלע צווייטע זאלעס, פרי
אפגעווארען די ביינע רוחות, זיי זאלען נישט גע-
פינען דעם ווען אין שטאט. די בינעווער האלטען,
אז די רוחות קאנען געהן נאך גאר פאר זיך.
די גאנצע שטאט איז ארוםגערינגעלט מיט
א ברייטע, צוואנציג פוס הויכער מויער, וועלכע
איז געבויט געווארען אין אפאליגע צייטען, כדי
זיך צו פערטרינגען פאר גולעס. היינט אבער און
די מויער אויך נאך נישט איבער, ווייל אין דער
אומגעגנד רעדענען זיך ארום א סך גולעס און
כדי זיך צו וויכער, פערמאכט מען די מויער פון
שטאט אום וועלכע ציינאכט. נאך דער צייט איז
ווער געפעהרליך ארויסצוגעהן פון מויער פון דער
שטאט. בעת מיר זענען געפארהען איבער דער
שטאט, האט מען גאר געהאט געמאכט און אין
ווייטער: מיר האבען צוליב דעם געמאכט שטענען
פלייפען. פאראויס זענען געגאנגען וועלכער, צווישען
זייערע פערפערעכער מיט די גאנצע פערפערען אויפן
ווען און נאך זיי האט זיך געוואנען א געוואלטיגער
געוועלט מענשען, נישט געקוקט אויף דעם, וואס
איז זיין פאם געווען. ווער גלייכטיילט.

ביים געווענענען זיך מיט דעם אלטען גלח, האב
אין איהם געבעטען, ער זאל זיך לאזען פאסט
גראפירען. ער האט נישט מסכים געווען דערצו.
ווען איך האב איהם אבער צוגעוואנט, אז איך
וועל איהם צושיקען זיין פילד, איז ער פריינדליך
געווארען, און ער האט מיר אפילו ערלויבט צו
האלטען זיין בוגט שליסלען. פאר דער צייט, וואס
איך האב מיט איהם זיך געלאזט פאסטאנאפירען.
נאך דעם זענען מיר געפארהען צו דעם ריר
זינען ארבעטאל, וואס בארשאלט שטאנדיג-אליי,
דער דעמאלטיגער הערשער איבער מאנאטווערען
און פאקען, האט געלאזט אויפבויען דא הערס אויס-
געארבעט דער גרעסטער חלק פון דער אומזינע
און פון די וואפען, וואס די צופארמעי אין בינע
פערפרייכט איז נאך קאמפ גענען דער ריר
אירע. דער בנין איז ארוםגערינגעלט מיט א הויך
כען מויער, וואס צייט זיך אויף פינף קלאמערע-
איינס ארבעטאל ארבייטען ערף וואווער מענשען.
אויסווייטער קריסטענען, וועלכער איז געווען דער
הויפט-אויסווייטער ביי שטאנדיג-אליי, האט מיר
דערצעהלט, אז ער האט איצט ווער פיל צו טון,
ווייל נאך אין בינען האט מען דערווארט א גרויסע
שלאכט אין דער אומגעגנד פון פאקען.

ווען מיר זענען אין אונזעם צוריקגעקומען אין
דער וואוינזאג פון קריסטענען, איז דאסערן איינ-
געפארגענט געווארען א גרויסער פיערערערק. דא
זענען זיך צוגעפונקטען די רענער, וועלכע לעבען
אין מוקדען, און דער סאג האט זיך פערענדיגט
מיט א באקעט. אום צעהן א יאהר איז צויענט
האט איך זיך געמאכט געגענען, כדי ווייטער זיך
פארהערען, מיין ערשטער טאג אין בינע, האט זיך
פערענדיגט, איך האב געמיינט, אז אין דער נאכט
זעלען זיך מיר חלוטען בינעישע גוים, און
שוים: אבער איך האב געשלאפען ווער פאסט
און אומגעשטערט, און פאר דער צייט האט מיר
דער עקספערט געשטאנען געטראגען איבער טאג-
דושיגען.

יידיש: ק. בלוטמאן.

אריהרענדע פאמיליען-דראַמע, וואָס הויבט זיך אָן אין פוילען און ענדיגט זיך אין פראַנקרײך

רַבֵּנִים הָאֵלֶּם נִעְפָּעִים דִּי טִיר אִין עִם אִין אַרְיִינִי
נִעְקֻמֵּן אַ וְיִנְגַּע פְּרוּי פֻּן אַ יִהְיֶה אֲכַעְהֵן. לֹוִיסן
אִיסֻעְהֵן אִין לֹוִיס רִי קִלְדִּינִי אַ פִּירֻשֶׁע דְּרֹאֲפִי
סִידֵּעֵל. אִוִּיף דֶּער פִּיאַנֶע פֻּן דֶּער פִּראַנְצֻזִיז
שֶׁר רַבֵּנִים, דֶּער זִי אִין אִין חָאָם וִי יִזֵּל, הָאָם
דָּאָס מִידֵּעֵל קִין אִינְצִי חָאָם נִישֶׁט פֶּער־שטאַנְדֵּן
הִיל זִי הָאָם נִעְקֻמֵּן נָאָר פִּוִּלִישֶׁ, אַ פִּוִּרֵישֶׁ
אֶרֶפִּישֶׁן פִּוִּלִישֶׁ. 3

פֻּן. הָאָם זִי דֶּערפֿאַר אָנפֶּערטֿרִיט פֿאַר אִיהֶר
הָאָן דָּאָס גִּרִיסֶע נֶעִהִימִינִים. עַר הָאָם אִיהֶר נֶעִר
נֶעִבֶּען וִין עֶהרֶשֶׁד־חָאָרִם, אַז עַר וַעֲסֵר דֶּעם סֹדֵר נִישֶׁט
עֶסֶר־עֵינֶע, וַעֲסֵר אֶפִּילוּ עַר וַעֲסֵר חֲרֻשָׁה קִרְיֵנֶע אִוִּיפֿ
שִׁידֻךְ ה' ג. וְעִלְכֵּר הָאָם זִין כֵּלָּה אִיסֻעְהֵר
עֶהֱנִילִיךְ לִיב נֶעִהָם, הָאָם אִיהֶר אָלֶם מִוִּאלֵר
וַעֲסֵר אִין עַר הָאָם אִיהֶר צֻנְעֻזֶאָם, אַז וַעֲסֵר עִם וַעֲסֵר
נָאָר וִין אַ מַעֲלִיכִים וַעֲסֵר עַר אִיהֶר קִינֵר אִוִּיס

עֶסֶלִיכֶע טֵעַן פֿאַר דֶּער חֲחֻנָּה אִין דֶּער חָאָן
קִראַנֶק נֶעִהָרֶען אִוִּיף לֹונגֶער־עֶנט־צִינִינִי אִין אִין
שׁוֹן פֻּן צֵעִם נִישֶׁט אִוִּיסֶעֶשֶׁט־אָנֶען — נָאָךְ פִּיר
וַאֲכֵעֵן לִינֶען קִראַנֶק אִין עַר נֶעֶשֶׁט־אָרְבֵּעֵן.
מֵעַן קֵעַן יוֹךְ לִיכֵט פֿאַר־שטֵעֵלֶען הָאָם פֿאַר
אֶנ־אִוִּיסֶעֶשֶׁט־דָּאָס אִין נֶעִהָען פֿאַר דָּעם מִידֵּעֵל,
וַעֲלֵכֶע הָאָם שׁוֹן נֶעִהָאָט דֶּעם אָנְצֵעֵן חֲחֻנָּה
אִוִּיסֶעֶשֶׁט־עַר פֶּער־טִינִי. אַפֶּער נָאָךְ שֶׁרֶעֱלִיכֵר אִין

טער. די פרוי גיט אים געבליבען און הערסטער אהן
פרעהרען, האבען זיך איהר אנגעהויבען צו קוקלען
אויפער די באקען. די קינדער פון זי. האבען
זיך דערשראקען און נישט בעגריפען וואס דאס
קומט פאר.
עסליכע מינוט שפעטער האט שוין די פרוי
ג. געזעסן דער פויערשער דארפס-שיקסע אויפער
איהר וואס פלאקסענעם קאפ.
— ליב קינד מינס, ליבע טאכטער מינע...
און איינס און שוין די גאט די פוילישע דארפס-
שיקסע היימיס און זי. אין שטוב, זי. געהט שוין
נישט אין די פוילישע דארפס-קליידער, איהר געד
ווייט ווערט אירעלער פון טאג-צו-טאג און א לעה
דער קומט דארט אין הויז, העלכער לערנט זי
היינט און פראגמאנט

געפונענדיג זיך אין אים פערצווייפלטער לא-
גע אין די פרוי געפאלען אויף אים אויסצו: זי
און ארום אויף א דארף און אייגענומען א פויער-
הויס פארפאלק, העלכע האבען נישט געהאט קיין
קינדער און די האט זי פארגעליינט, אז זי וואלט
ביי איהר צוגעהערט דאס קינד. זי האט געזאגט,
אז א זיידעס נישט געהערט קיין "ממור" צו ער-
זעהן. ביי א פוילישע פויער און א נאנץ גליק
צו מאכען פון אגאומאנליכע, דאס הייסט, די
ווי, א רעכט-גילויבענע, א קאטאליק. האבען די
פויערים אין דארף אנגעהויבען צורירען די שעה
גע ווידעבאן, אז זי וואלט זיך שטראן, העט אים
אמער קאטאליק מיט איהר חתונה האבען און
עס האט איהר זיך נישט אהאלטן אבער אז די
פויערים האבען געזעהן, דאס די פערשאלטענע

אזוי זענען אונזע יאהרען. דערצייל אים און
טערנעקומער די מלחמה אין זי. ג. דער רייך געד
זעהן. ער האט געמאכט א גרויס פערסענע
און ער איז נאכאמאל געפאהרען צום פויער צו -
ריקצוקויפען ביי אים דראם קינד. דאס פאל האט
ער דעם פויער קארגעליינט א. גרויסע סוכע געהר.
אבער דער פויער אליין האט איר אין קריג געד
מאכט א גרויס פערסענע. חוץ דעם האבען אלע
פויערים אין דארף און אויך דער גלח געזאגט
דעם פויער, אז ער וואלט נישט טון אים וואס זי
אויפערנעבען א קריסטליכע נשמה אין זידישע הענד.
האבען נישט געהאלפער די גרויסע געלרסאמען, וואס
מען האט דעם פויער פארגעליינט, ער האט דאס
קינד נישט געהאלטן אונזעקענבעק.

(50) (רמב"ם.)

— איינבעצייכענט! נאָט אייך צווייטווענט
מינסהינדערט פראַנק, און איך בעסטעל פאַר זיך
די אַלע טישען פון עלף אין אַווענד ביו צוויי
א זיגער ביינאָכט.
דער דאָזיגער זשעסט האָט איהם געקאָסט
צוזאָמען מיט'ן ביר-געלד פאַר די מוזיקאַנטען און
פאַר דער דינערשאַפט אַנ'ערשט פערט טויענד פראַנק.
ער פלעגט אויך אָפט שפאַצירען צוזאַמען מיט
זיין געליבטער איבער די שפּיל-זאָלען, און איהרע
וואונדערבאַרע טאָלעסען און פערעכטיגע ברייט-
שטן האָבען אַרויסגערויפֿען קנאה געפיהלען ביי
דעם יוב פרויען אין גיזאַא.
שפילען האָט ער אָבער נישט געשפילט.
— איך קום דא אַהער-האַט ער געזעכען צו

אויגען, און האַררי האָט איהר איינגעזיט:
— איך האָב פֿריער גערעכענט אַוועקגעפֿאָה־
רען, נישט געזעגענדיג זיך מיט דיר, נאָך אין דעם
לעצטען מאָמענט האָט מיר נישט געשטייט קיין
דרייטקייט צו פֿערלאָזען דאָס צימער, וואו איך
האָב זיך אַזוי לאַנג געקוויקט מיט דינע לעסקעס.
ער האָט זי נאָך אַמאָל אַ קיש געטון און
צוגעגעבען:
— איך האָב נישט געקאַנט אַוועקגעהן, נישט
אַ קוש טענדיג דיר אויף געזעגענונג...
— וואָס רעדסטו? די פֿערלאָזט מיך?.. וואָס
רעדסטו?..
— איך זאָג דעם אמת, איצט איז צעהן אַ
זייגער, און צוויי נאָך-מיטאַג, וועל איך שוין זיין
ווייט פֿון דאָנען...
— דאָס איז אונמעגליך! — האָט אויסגערופֿען
די יונגע פֿרוי.
— דו וויינט דאָך גאַנץ גוט, צו איך זאָג
קיינמאָל קיין ליגען נישט. אויף ווי ווייט איך בין
עס געווען אימשיטאָנד, האָב איך דיר איינגעזאָר־
דענט ימים-טובֿים, וואָס עס האָט זיך פֿערדינט
דיין שיינקייט! איצט איז עס געענדיגט. נעכטע
האָט מײַן שטערען געשיינט צום לעצטען מאָל
איך פֿערשווינד איצט פֿון דעם האַרצואָנט, און מען
וועט מיך דאָ און אי נישט זעהן מעהר אַ לענגער
רע צייט... שפעטער וועל איך זיך אַפֿשר צוריק
קעהרען.
— וואוּאָהין פֿאַהרסטו?
— ווענען דעם חיים איך נאָך גאַרנישט. מײַ
נע גליד זאָפֿטען האָבען זיך אַומעלאָז, און
איך וועל זיך בעמיהען צו טאָען זייער... און
איצט זאָג מיר, אדרבא, צי צייט צופֿירען גע
ווען פֿון דיר געליבטע?.. צי האָב איך דיר אַפֿ

געזאגט אין פערענעניגענס 2. צי האָב איך נישט
 דערמיהלט דין יעדער קאפּרוי 3.
 — האָסט מײַן פּולשטענדיג בעפּריינגט!
 — אַרױף אױסגעצײכענס ! דאָ אין דעם קאַפּ-
 ווערט האָסטו די לעצטע טױזענד פּראָנק, וואָס איך
 קאָן דיר נאָך געבען. אַרום אין אַרום האָב איך
 בסק הכל צוואַנציג טױזענד. פאַר דײַן וואַיניג
 איז בעצאָהלט אַ הונדש פאַראַויס. דאָ ווידער אין
 שעכטעלע איז בעהאַלטען אַ מתנה פאַר דיר, וואָס
 איך האָב דיר אױפּער אַלס אַנדענק און אַלס ענט-
 שולדיגונג דערפאַר, וואָס איך האָב דיר צוויי פּרייה
 אױפּגעוועקט. זעהסט, דאָס איז אַזאַ טײער פּערעל,
 וואָס נאָך אַזאַ אײנעם וועסטו נישט געפֿינען אין
 נײַצא. אױב עס וועט דיר אַמאָל אױספּעהלען
 בעד, וועסטו דעם פּערעל פּערקױפּען און דו
 וועסט אַ היבשע צײט קענען זאָרגלאָז אַדורכקומען
 פאַרײַן געלד. דאָן וועסטו אױך האָבען די געלד-
 געהײט צו דערמאָהנען זיך אין מיר...
 — נײַן! איך וויל נישט, דו זאָלסט צוויי שנעל
 אַוועקפאַהרען! — האָסטו די יונגע פּרוי אַ געריהרטע
 און מיט טרעהרען אױסגערופּען — בלייב דאָ נאָך
 אַ סאָג...
 — ס'איז אונגעגלייך! איך בעט דיר — פאַדער
 עס נישט פון מיר! איך מוז שוין פאַהרען...
 — דו ביזט גראַד אין דעם מאָמענט פון גע-
 זענענאָג צוויי צאָרט, צוויי פּיינליהלענד, אַז דאָס
 האָרץ קלעמט מיר! ביזט אַינעם די אַליין — איך
 מײַלד עס! אמת, איך האָב שטענדיג געזעהן אַז
 דו פּערשטעלסט זיך, דו שפּילסט אַ ראָלע, און
 אַלע דײַנע עקסטרעוואַגאַנצען זענען נישט אױפֿ-
 ריכטיג! אונטער דײַן מבז-הושטענער אױסער-
 ליכקײַט בעהאַלט זיך אַ גאָרען האַרץ...
 (פאַרטענענע קױסט)

זוֹמֵעַ = פֶּרַעס = רַעדוּמַע